

SLOVAN.

Štev. 41.

V Ljubljani, dne 2. oktobra.

1884.

Vsebina: Simon Gregorčič. — Aleksander Sergejevič Púškin. — Četice o solstvu v Istri. — Narodne pravljice, bajke in drugo. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Ilustracija: A. S. Púškin.

Simon Gregorčič.

(Dalje.)

Pesnika so sploh vsi spoznali. Zbral je svoja raztresena, ne vsa, uda, iz katerih se mi more spoznati glava in srce. Založnik jim je bil omenjeni Ignacij Gruntar, beležnik v Logatci, a tiskala sta jih Klein in Kovač v Ljubljani leta 1882.

Ni mi namen, da bi ocenjeval niti Gregorčiča, niti njegovih pesmi. Njemu podoben se mi dozdeva, vsaj nekoliko, prezigodaj umrli Andrija Palmović. Gladkost in lehkota, s katero poje, spomina me Avgusta Harambašiča.

Tukaj nekoliko pesnikovih misli, vzetih iz pesmi.

On ljubi sveto domača tla, svoj zavičaj. „Planine proste prosti sin,“ imenuje prisojne planine svoj raj. Na planinah, s palico v roki, sam, kralj, gospodar, nikomur na poti, ne kdo njemu: svoje ovčarske palice ne bi menjal s kraljevskim žezlom. Jemljoč slovo od planin, pozdravlja jih s to priprosto, ali krasno kitico in kliče božji blagoslov nad nje:

Oj z Bogom domovinski svet,
Oj z Bogom, ti planinski cvét,
Nebeški čuvaj te vladár,
Ne zabim te nikdár, nikdár!

Prebiva v rajskomilih krajih, kjer rodi vinska trta; kjer so zelene gore, kjer se že cvetlice razcvetajo, kjer že tičice pojó, a planine še sneg pokriva. Vender se on ne more premagati, pripravlja se na planine. Prijatelji ga prosé: ostani, zakaj bi odhajal? Ali on jim odgovarja: ne vprašajte me zakaj, in pristavlja:

O, zlatih dni spomin
Me vléče na planfne,
Po njih srcé mi gine,
Saj jaz planin sem sin!
Tedaj nazaj,
Nazaj v planinski raj.

Zahvaljuje se Bogu, da mu še živita mati in oče, sestre in bratje, da mu živé njegovi dragi. Objokuje dekle, katero potuje na nepoznani grob mrtvega, mladega svojega dragega. Tolaži mater nevestino, katera se pripravlja na smrt za svojim dragim, umrlim ženinom. Z ljubko pesmico izvablja dekletu iz srca molitev Materi Božji, da ji ohrani ljubčeka v boji. Opisuje grozne nasledke vojske: na bojnem polji ležé vrste junakov, kri teče v potokih. Neveste se jočejo in narekujo, čakajoč svoje drage, ali jih nikdar niso dočakale. Skrbne matere

in drage sestre jih pričakujo, ali zaman. Tisoč src, tisoč rodovin se gorko joče. Pesnik v grozi vpraša:

Zakaj to pustiš, zakaj to trpiš,
Dobrotno nebó?!

Tolaži očeta in mater pri hčeri, umrli v cvetu let. Pomiluje siroto in jo jemlje v svojo obrambo, dasi ve, da ne bode ž njo delil sreče, katera jo čaka.

Sploh je njegovo srce polno sočustva za one, kateri trpé. Na vernih duš dan, kó se vsak svojih pokojnikov spomina, on se spomina pozabljenih grobov:

Kjer križ ne kamen ne stoji,
Ki niste venčani s cvetóvi,
Kjer luč nobena ne brlí,
O, če nikdo
Nocoj se vas ne spomni,
Pozábil ni vas pévec skromni
In pa — nebó.

Toži zarad sprijenosti človeškega rodú. Svet je dosti bogat za vse. Vsi bi mogli biti srečni, ko bi brat delil kruh z bratom. Naša doba je, kakor zimski dan, polna sjaja, ali mrtva in hladna. Pojoč blagodejnost oljke vzdihuje, da bi utišila nevihto, katera besni v človeških srcih.

Prijateljska ljubezen je izražena krasno v „Grobnem spomeniku prijatelju“ Ivanu Stresu. Tudi Ivan je bil porojen v planinskem svetu, v Idrskem. Po dobi in šolah samo dve leti mlajši od Simona, tudi on je hodil v gimnazij in bogoslovnico v Gorici, tudi on je bil v malem in velikem semenišči. Tudi on je užival iz kupice modrosti, ali še več britkosti. Tudi on blago srce, tudi on bister um, tudi on goreč domoljub, tudi on je hrepenel še po večjem izobraženji, ali oviran poglavitno zarad slabega zdravja. Duša je našla dušo. Kakšno čudo, da je Ivanovo srce bilo Simonu do poslednjega dne udano, da mu je Ivan bil tisočkrat več, nego brat po krvi! Bil mu je brat po srci in duhu. Teško se človek poslovi od mladosti, od nad, teško od svobode, ali se je Simon še težje poslovil od Ivana, umrlega v najlepši dobi — ko je samo malo časa služboval v lahki službi v Mirnem. Vender ne bode več po njem vzdihoval. Ivan je našel v nebesih, česar je zastonj iskal na zemlji, svobodo, svetlost, istino. Zvezda je sredi zvezd. Tudi k pesniku večkrat priplava in mu opisuje svojo srečo, in gledajoč ga tako srečnega prosi vzdihujoč:

Naj grém, naj grém s tebjó še jaz!

In če je Horac „Bolnemu Mecenu“, boječ se, da bode umrl, plačoč pel: ti si polovica moje duše, kaj bode druga polovica brez druge, šli bodemo skupaj. Tako Gregorčič hrepeni po združenji z mrtvim Stresom.

V „Slovesu in naročilu“ — Ignaciju Gruntarju, izražena je tudi ljubezen prijateljska, ali še močnejše tista

ljubezen, katera ravno plameni v srci Gregorčičevem, katera odmeva iz večine njegovih pesmi: ljubezen do roda in domovine.

(Konec prihodnjič.)

Aleksander Sergêjevič Púškin.

Spisal dr. Fran Celestin.

(Konec.)

V vseh svojih delih je Púškin — kakor je bilo že prej omenjeno — čisti umetnik, ki si išče najprej obče človeških tipov (Skupáj Rýcarj [vitez], Mózart in Saljeri) in sicer posebno zato, ker ga taki tipi ne silijo toliko, da bi se držal izvestnih pojmov kake dobe, kakega društva, mari se more bolj svobodno prepuščati svoji domišljiji — četudi na škodo zgodovinski resnici in realnosti sploh. Realnega razumenja, realne misli ima Púškin še malo, največ še v „Onêginu“, ker je to bil vendar sodoben junak, na katerem vsaj nekoliko vidimo (realen) upliv evropskih idej na rusko društvo. Púškin torej v obče in bil globok: njegov eleganten pesniški dar se je gibal le bolj na površnosti in ni zahajal v velike globočine človeškega srca, ni se povzdigoval v posebne višave človeškega uma, ni objemal življenja kot celote, kot naloge, hrepeneče po širokem kulturnem napredku, v katerem bi mogel imeti vsak narod svoje mesto in v vsakem narodu vsak stan celotnemu napredku primerno kulturno nalogo. Omika njegova je bila za tako široko obzorje preozka, lahka, velikosvetska.

V prvi mladosti je bil liberalen in obljubljen zaradi nekoliko pesnic z liberalnim duhom. Bil je tedaj znan z nekimi iz poznejšjih decemberskih zarotnikov ter je strastno želel, da bi ga sprejeli v svojo tajno družbo. Odbili so ga, ker so poznali njegovo lahkomumnost in nestalnost prepričanja. Zato je dejal l. 1827. A. G. Muravjévoj, ki je prostovoljno šla k svojemu brez vseh pravic in brez vsakega imetka v Sibiriji v prognastvu (zaradi dec. ustaje) živečemu soprogu: „Dobro umem, zakaj me niso hoteli ti gospodje med se: nisem bil vreden tolike časti.“ Znano je, da je nekaj bogatih, imenitnih mož moralo tedaj v Sibirijo in da so se ravno tu ruske ženske izkazale kakor morda nobene druge na svetu, ko so s svojimi politično in državljanski mrtvimi možmi delile vse težave daljnega prognanstva, zapustile sjaj in bogastvo in vse radosti velikosvetskega življenja in zamenile vse to za revne sibirske kočice na strani svojih mož — jetnikov.

Vender se je Púškin v dvajsetih letih — kakor se vsaj zdi — precej resno zanimal za javno življenje in njegove interese: zanimiv je njegov nazor o pomenu ruskega plemstva. Tudi ono je hotelo gospodovati, ali ni uspelo, in Púškin pravi, da je ta neuspeh rešil Rusijo „strašnega feudalizma“, kateri bi bil otežil ali celo onemogočil osvobojenje kmetov, omejil število plemenitnikov in drugim stanovom zaprl pot do velikih služeb in časti: „Sedaj pa — pravi Púškin — družji vse stanove težnja

za boljšim in proti „občnim slabostim“ ter nas more trda, mirna zloga postaviti med omikane evropske narode“.

Jako ostro sodi Púškin življenje na dvoru Katerine II. in pravi, da je plemstvo bilo tedaj globoko palo, da naj samo pomislimo na zaušnice, katere so dajali caričini ljubimci ruskim knezom in boljarjem. Ljubimci da v svoji sebičnosti niso hoteli vedeti za nobeno mejo svoji samovolji in da so najdaljnji sorodniki zlorabili kratko gospodstvo takega ljubimca. Tako je celo izginil plemenit ponos in poštenje v večjih krogih: od državnega „kanclerja“ pa doli do zadnjega pisarja da so bili vsi podkupljivi, da so vsi „krali“. Zato so nekaj časa Púškina držali za pesnika — predstavitelja teženj mladine — žal krivo. Katastrofa 14. decembra je lahko odpuhnila to liberalno meglico ter je pustila samo „čistega umetnika“.

Púškin je postal privrženec Nikolajevoga „zistema“ ter je hvalil Rusijo, to je absolutizem, skoro popolnoma v duhu oficijoznih, plačanih hvaliteljev ter je ravno zato ona manjšina, ki je ni omamila „zistem“, ki je imela samostalno sodbo, precej hladna postala proti pesniku.

V tem konservativizmu je zašel potem Púškin tako daleč, da s prezirom govori o velikem duhovnem gibanju preteklega stoletja, brani, časi naravnost noro, cenzuro Nikolaja, taji potrebo, da bi se kmalu osvobodili kmetje ter se tolaži, da se bode „sčasoma robstvo kmetov že ublažilo“. Piše celo prav donós (denunciacijo) na Radiščeva, ki se je bil za Pavla I. začel boriti za osvobojenje kmetov. Seveda nekaj zdravega je bilo v tem, da namreč denarni kapital ne bi popolnoma pogoltnil in uničil posestnika zemlje: o tem pa Púškin gotovo ni mislil, saj so malo ali pa gotovo veliko, veliko premalo mislili in mislijo v Evropi celo celi najbolj omikani in napredni narodi s svojimi državniki in učenjaki vred.

Imel je Púškin tudi slabost, da je bil malo preveč ponosen na svoj boljarski rod, o katerem je napisal celo knjigo. Mislil je celo, da je Aleksander I. preveč zemarjal dvorno etiketo, katero da bi imeli zopet poostriiti itd.

Kritika ga je v obče hvalila, ali ker si je časi drznila želeti, da bi se pesnik bolj držal življenja in njegovih nalog, srdil se je na njo Púškin in njegova „šola“ se je celo oddelila od novih naprednih pisateljev, ki so začeli delovati v 30. in 43. letih in v duhu katerih so napisana najboljša dela vse ruske literature od Puškina sem.

Ali moramo pa vender z radostjo in hvaležnostjo priznati, da nam je Púškinov sjajni pesniški dar dal bo-

gastvo lepih, čisto človeških misli in teženj, prekrasnih glasov človeškega srca, vedno jakih, vedno svežih: radovali, veselili se jim bodo še daljnji naši potomki, saj vender smemo reči s čvrsto, živo nado in s plemenitim ponosom,

da, dokler bode ljudi na svetu, bode jim vse, kar je lepo, blagorodno, resnično človeško, najdražja slast, največji, najplemenitejši užitek.

Črtice o šolstvu v Istri.

Spisal M.

IV. Narodno šolstvo v koprskem političnem okraju.

(Konec.)

5.) Buzetska občina šteje blizu 14.000 v veliki večini hrvaških prebivalcev, kateri pa se svoje narodnosti le malo zavedajo, kajti so mirno gledali, kako jim je laška peščica meščanov (!) v Buzetu s pomočjo ničvrednih narodnih odpadnikov po vaseh samovoljno gospodarila. Letošnje občinske volitve so bile za slovansko stran nekoliko ugodnejše; priborila si je nekako sicer nedoločno večino. Z ozirom na ta precej ugodni dogodek, smemo računati, da se bode popolnoma zanemarjeno narodno šolstvo polagoma razvilo. Do lanskega leta ni imela vsa obširna občina nobene hrvaške šole; le tu pa tam je kateri duhovnik poučeval kaj „za silo“, ker krajnemu šolskemu svetu je bilo šolstvo deveta briga; zaradi plodunosnega (!) delovanja je bil v tekočem letu razpuščen.

V Buzetu — mestu! je dvorazrednica, na kateri bi se morali poučevati otroci iz bližnjih vasi tudi v hrvaškem jeziku, a zagrizencem mestnim z občinskim predstojnikom gotovo to ni po volji, tedaj se je skoro povsema opuščalo. Malo ne jednako razmerje je bilo še nedavno v Dráguči, kjer pa se je nekoliko zboljšalo, da je hrvaški kot učni jezik, vender ima laščina svoje častno mesto. V minolem šolskem letu se je ustanovila nova jednorazrednica v Lanišči, veliki kraški vasi, kjer bi morala biti gotovo prva šola večrazredna v vsi občini. V ti šoli s hrvaščino kot učnim jezikom, poučevati se mora italijanščina, če tudi ni nobenega otroka, kateri bi bil laških roditeljev ter bi ne znal našega jezika. Dvoje otrok brblja nekaj spakedranih laških besed in to že zadostuje, da se mora v šoli učiti tuji jezik! — Šola za silo je bila v Sovinjaku, kjer je nekoliko pravih odpadnikov polena metalo duhovniku pod noge zaradi poučevanja v hrvaškem jeziku. Prebivalci te vasi hočejo biti namreč potomci starih Rimljanov ter izvajajo svoje potomstvo od „Sabin“, tedaj ne Svinjak, ampak „Sabinicum“; a glavni potomec prastarih rimskih „babur“ je prva vaška glava neki Sirotić — puro sangue romano!!

6.) Ročka občina nima celo 3000 ljudi, kateri so vsi, izimši peščico Ročanov, Hrvati ter imajo dve jednorazrednici. Ona v Roči je z „mešanim“ jezikom,

hrvaškolaškimi; učitelj pa bi pri vsi dobri volji mogel s hrvaščino le malo opraviti, ker je ni zmožen. To je peščici laški z laškim predsednikom krajnega šolskega sveta gotovo po volji. Druga šola, lani ustanovljena v Gorenji vasi pri Lupoglavi, je s hrvaškim učnim jezikom, a poučevati se neki mora (?) laščina in nemščina, dasiravno ni v kraji ne Nemca, ne Laha. Laški jezik se uči zaradi laškega upliva v Istri, nemščina pa zaradi katerega železniškega uradnika.

7.) Izolanska občina z blizu 5600 prebivalci, v večini laškimi v mestu, a slovenskimi v okolici. V mestu so šole povsema laške, v okolici, kjer bi morale biti slovenske, pa jih ni, razen šol za silo v Kortah s slovenskim učnim jezikom.

8.) Piranska občina ima nad 11.000 mešanih prebivalcev. V mestu Piranu so Lah s šolami potrebno preskrbljeni, v okolici pa naj slovensko hrvaški kmetovalci še čakajo, ako hočejo, da se bodo njih potomci v šolah, za katere plačujejo v isti meri, kakor laški meščani, izobraževali ter napredovali duševno in telesno dobro.

Tako se godi Slovanom v Istri ter se jim bode godilo, dokler ne dobé potrebnih buditeljev in zagovornikov narodnih pravic, katere se z nogami v blato teptajo. Bog donesi le v kratkem zaželjeni trenotek!

Toliko naj zadostuje za zdaj o šolstvu v Istri. Načrtal sem razmere posebe v onih dveh političnih okrajih, v katerih prebivajo tudi Slovenci. V ostalih štirih okrajih, v katerih ne prebivajo Slovenci, ampak bratski Hrvati v veliki večini, je narodno šolstvo še na slabšem, kakor v opisanih okrajih. Izvzemši kvarnerske otoke (Lušinski politični okraj), kjer je vender kolikor toliko šolstvo nekaj napredovalo, je drugače tak položaj, da o slovanskem narodnem šolstvu ni skoro govora. Še le v najnovejši dobi se sem ter tja doseže kak majhen prostorček v šoli hrvaškemu jeziku, letos se je celo nekaj šol odprlo s hrvaškim učnim jezikom. Le tako naprej in Istra bo s časom zopet zadobila svoje slovansko lice. V to pa naj deluje vsakdo ne le „kar veleva mu stan“, ampak „kar more“!

Narodne pravljice, bajke in drugo.

Nevedniku se zdé narodne pravljice le práznice. Če bodeš kaj takega zapisaval v pričo kmeta, smejal se ti bode, govoreč: ala so neumni ti gospodje! Ipak so te pravljice često jedréne; v njih nahajamo v lepi obleki zaodete ljudske nazore o raznih stvareh.

Tako se je ohranil, kakor pri drugih narodih, tudi med našim ljudstvom spomin o nekedanjem raji. Posebno v gorskih krajih se nahajajo take pravljice bolj pogostoma: nekaj zato, ker je ljudstvo tamkaj bolj konservativno, da vsled svoje oddaljenosti in odločenosti od

ostalega sveta bolj ohranjuje stara izročila; dalje pa tudi zaradi tega, ker mu že krajna природа in njene prikazni usiljujo take pravljice. A kako si naše ljudstvo dopoveduje tako davne dogodke?

Vsled svoje nepokorščine sta bila prva človeka zapravila raj. Tako govori tudi narodna prvljica o zakritem vrtu v daljnem kraji, kjer cveto zlata jabolka, o zakletih gradovih, o nekdanjem zlatem veku itd. Večkrat je govor v pravljicah o kakem lepem kraji, ki je bil pokončan ali uničen vsled slabega življenja takratnih prebivalcev. In namesto prejšnje bogatije in lepote je nastopilo globoko, skrivnostno jezero. In še sedaj se sliši bajе da časi votlo bobnenje iz njega. Prim. Gregorčičevo „Rabeljsko jezero“: „Kjer jezero danes zeleno leži in temne valove preliva, vasica ležala nekdanje je dni, vasica in trata in njiva . . . A zdaj je drugače: vse je pokopano v jezeru. „Le včas, ko veter valove valí, se zvon utopljeni ječe oglasi!“

Isto tako je neki tudi [vrbsko jezero nastalo vsled neposlušnosti in neobglijivosti prebivalcev. In tudi o bledskem se pravi, da se čuje zvon iz njega. — Drugod se govori o cerkvi, ki se je pogreznila v zemljo iz istega razloga. Tako na pr. blizu Minskega na Kobaridskem. Ondu nad cesto je lepo ravno polje v majhni dolini. Tamkaj je stala v davnih

časih lepa cerkev. A ker so ljudje takrat kleli in niso hoteli odjenjati od te brezbožnosti, udrla se je cerkev v zemljo. In še sedaj se sliši včasih iz zemlje bučanje zvonov.

Spet v drugih pravljicah se govori o zlatem gradu

na dnu morja. — A kar je človek izgubil, želi zopet dobiti; ali vsaj razodeva svoje hrepenenje po tem. Bajе se tedaj o zakletem vrtu, kjer so zlata jabolka. A teško je priti do njega. Ne sme se iti „po plavih stopnicah, in ne po črnih in ne po belih, po rdečih stopnicah treba iti.“ In ondu v vrtu je nevarnost, da se straže ne vzbude in ne dobe predrznega obiskovalca. Pa zopet je govor o zakletih devah. Le čisto nedolžni mladenič jih more rešiti. To pomeni: da grešni rod človeški zastoj išče rešitve pri svojih vrstnikih, prava pomoč mu dojde le po božjem usmiljenji. Večkrat se zgodi v pravljicah, da zakleti vender še ni odrešen, to pa navadno le po krivdi človeka, ki bi imel rešiti dotičnega „zaplan tanega“. Tedaj zopet ona resnica, da je človek pre slab, da bi mogel pomagati sam od seba.

Tudi méni ljudstvo, da se o posebnih prilikah nebo odpre, O po-

sebnih časih (sv. Ivanu) cveto zakladi (bogastvo, raj). In tam, kjer cveto, prikažejo se luči, ki pa skoro izginejo.

Včasih posebne rože naznanjajo mesto, kjer cveto zakladi (nebo). Če se ne utrgajo, vse izginejo.



Aleksander Sergejevič Puškin. (Stran 329.)

Na Krnu v Botognicah cveto rože, kelihu podobne. Ondu je najti zlato (Raj. J—c. ga je vedno hodil gledat). Ali pa: Pastir se dotakne z nekim zeliščem skale in tedaj pride v jamo, kjer se stene lesketajo srebra in zlata. (Glej Ovčar in zmaj, Besednik 1871, 165.)

Tako se v pravljicah zrcali ljudsko mišljenje: v njih je izražen spomin izgubljenega raja, zdaj bolj jasno, zdaj bolj temno; izražena je tudi tuga po nekedanji sreči — in želja po bodoči slavi.

(Konec prihodnjič.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

† Josip vitez Schneid Treuenfeld.

Ves narod slovenski zopet objokuje izgubo jednega izmed najudanejših mu zagovornikov. V torek zvečer je nagloma umrl deželni poslanec vitez Schneid, ki je bil Slovencem na Kranjskem to, kar štajarskim Slovencem pokojni Herman.

Še v torek zvečer je bil zdrav in vesel; bil je v klubovi seji, potem je šel večerjat, in ko se je okoli sedmih zvečer po večerji vračal domu, udrla se mu je kri iz pljuč, da je že o polu osmih izdihnil svojo plemenito dušo.

Vitez Schneid je po rodu Dunajčan (porojen 30. decembra 1839.), torej Nемеc, ali on se je tako goreče potezal za pravice našega naroda, da ga po zaslugah in ljubezni, ki jo je gojil za naš narod, smemo imeti za svojega rojaka. Ko ga je l. 1879. Ljubljana volila v deželni zbor kranjski, pokazal je svoje uzvišene nazore, ki so ga vodili v politični borbi, toda že leta 1882. se je odpovedal poslanstvu zaradi preslabega zdravja. Ali ko je zopet nekoliko ozdravel, volila ga je lani Idrija za poslanca in tako se je zopet vrnil na politično bojišče, kjer je vedno stal na odločno narodnem stališču, le žal, da blagi pokojnik ni našel med našimi narodnjaki pristašev, ki bi ga podpirali v njegovih nazorih. Sam je namreč snoval stranko, katera ne bi bila zavisna od vsake sapice, ali kakor smo rekli, ni našel pristašev. Vsa Ljubljana, ves narod naš danes žaluje po pravici o toliki izgubi, kajti od nas se je ločil mož, kateremu je k srcu priraslo gorje našega naroda. Kako so ga ljubili volilci in kako so ga spoštovali, vidimo zdaj, ko ga hodijo kropit, da se mnogi izmed njih joče, kakor da bi bil izgubil pravega brata. Ni še dolgo, kar si je pokojnik kupil graščino Zaprece in se tako nastanil na Kranjskem, da bi živel med nami, da bi posvetil vse svoje moči v političnem delovanju za naš narod, za njegovo ravnopravnost. Ali nemila usoda nam je uzela zaščitnika ravnopravnosti slovenske, in ravno zato je njegova izguba velika in nenadomestna, ker vidimo, da celo rojaki naši, ki imajo upliva, ne kažejo tolike odločnosti v narodnostnih vprašanjih. Schneid je bil imovit, jako omikan, značajan mož, blag in iskren prijatelj, zagovornik naših pravic; teško, da celo teško bomo pogrešali takega moža med malo vrsto narodnih boriteljev. Zato pa bodi večer spomin v Slovencih blagi duši njegovi!

(Kmetijska razstava v Krškem) se je odprla dne 28. p. m. Razstavljalcev se je oglasilo do zdaj nad 100. ki so razstavili jako lepe pridelke, da se obiskovalci, ki jih tudi mnogo prihaja, sploh čudijo, da Dolenjsko tako blago ima. — Zbrano množico so nagovorili: gg. častni korar Poljak, župan in poslanec Pfeifer in v imenu deželnega odbora dr. Vošnjak. O ti priliki naj omenimo, da se je

zopet pokazalo, kako malo se briga za prosep našega kmetijstva južna železnica, ki je prošnja za znižanje vožnje po železnici — odbila.

(Ptujška čitalnica) priredi slavnost dne 5. oktobra t. l. v „Narodnem Domu“ v proslavo dvajsetletnega svojega obstoja. Program je jako zanimiv, a začetek ob osmih zvečer. — Vrli čitalnici čestitamo na dvajsetletnem obstoju!

(Dolenjsko pevsko društvo.) Novo pevsko društvo z zgornjim naslovom se je ustanovilo v Novem Mestu. Namen novemu društvu je gojiti slovensko in slovansko petje in snuje tudi ženski pevski zbor. Področje delovanja tega društva se razteza po vsem Dolenjskem. Društvo se bode lahko krepko razvijalo, ker bode imelo za svoje shode in bivališče „Narodni Dom“. Zunanji udje plačujejo na leto 2 gld., domači pa po 30 kr. za pojedince, a 50 kr. za družine na mesec. Društvu želimo mnogo uspeha in pospešnikov!

(Načelstvo „Zveze slovenskih posojilnic“ je razposlalo to le vabilo:)

Naš narod vedno bolj spoznaje važnost in korist domačih denarnih zavodov. Vender se je pri nas Slovencih do zdaj razmerno še malo storilo in še le v novjšem času smo se tudi v tem oziru začeli postavljati na lastne noge, spoznavši, da si mora vsak narod sam zboljšati in uterjevati svoje gmotno, posebno pa denarno stanje, ako hoče neodvisen biti od drugih narodov.

„Zveza slovenskih posojilnic“, ustanovljena lanskega leta, da združuje delovanje posojilnic in podpira ustanovitev novih taci in hranilnih denarnih zavodov, bila je iz raznih krajev vseh slovenskih pokrajin vprašana in naprosena zastran naprave posojilnih zadrug.

Gledé na tako občno zanimanje je spoznalo podpisano načelstvo za potrebno, da se rodoljubi skupno posvetujejo.

V ta namen sklicuje „Zveza slovenskih posojilnic“

shod v Ljubljano

dne 5. oktobra t. l. (nedeljo) ob 2. uri popoldne v dvorani ljubljanske čitalnice.

Pogovarjalo in posvetovalo se bode:

1. Kje naj bi se ustanovili novi denarni zavodi in kakšne vrste? Hranilnice ali posojilne zadruge? in
2. Kdo bi se za dotične kraje poprijel potrebnih priprav?

Podpisano načelstvo si s tem dovoljuje Vas, prečastiti gospod, na to posvetovanje uljudno povabiti s prošnjo, da bi Vi blagovolili še druge rodoljube Vašega okraja opozoriti na shod ter jih v našem imenu povabiti na udeležbo.

Z najodličnejšim spoštovanjem

načelstvo
„zveze slovenskih posojilnic“.

Mihael Vošnjak,
načelnik.

V Celji, dné 7. septembra 1884.

Z Notranjskega, 29. septembra. [Izvirni dopis.] (Na razpotji.) Pod tem naslovom je prinesel zadnji „Slovan“ članek, poln pravega rodoljubja.

Za časa se moramo vzbuditi; za časa moramo uvitati, da sedanja politika večine kranjske „narodne“ stranke ni na pravi poti, po kateri bi mogla doseči resnične potrebe in želje, katere ogromna večina, ne le na Kranjskem, nego po celi „Sloveniji“, že tako dolgo v svojih srcih nosi. Za časa moramo reči: do tukaj in ne dalje! Ako je pripravljena „narodna“ stranka udano stopati po poti, katero ji določuje vlada, ne glede na to, je li to povoljno narodu, ki ga ona zastopa, ali ne, pa mi ne smemo biti pripravljene slepo ter molče stopati za njo: Pripravljene bodimo, rajši se od nje ločiti. Torej osnovati si moramo odločno narodno stranko, kakor omenja spoštovani rodoljub v svojem gori omenjenemu članku.

Nekdaj je rekel sloveči nemški učenjak dr. N.: „Ako bi hotela vlada uspešno Slovence popolnoma ponemčiti, morala bi jih ne s silo in pritiskom, ampak nasprotno; imela bi se kazati Slovincem dobrohotno; ne smela bi jih ovirati v narodnih zadevah in kazati bi se morala na videz tako, kakor da bi ji ne bilo celo ljubo, da se Slovenec nemščine uči. Tako bi od narave mirni ter popustljivi Slovenci nikdar ne bili prišli do take narodne zavednosti, v kakoršni se nahajajo sedaj, katero so si pridobili le po pritisku, boreč se odločno za svoj obstoj, to je za ohranitev mareninega jezika. Da bi ne bila vlada tako kruto postopala ter tako očito kazala svoje želje po ponemčevanju Slovencev, bili bi ti polagoma, samovoljno, brez vsacega hrupa in posilstva zabredli v nemško mavho.“

Tako je govoril Nemeč, kateremu so naše narodne razmere še precej znane. Koliko je resnice v tej trditvi, naj dragi bralci sami pomislijo. Dobro nam je pa še vsem znano, da so se naši predniki, in to še pred tridesetimi, štiridesetimi leti, ponašali z nemščino, ako so jo le kolikankoli znali ter so jo tako ljubili, kakor najbolj naučeni nemški rodoljubi. Da, pred kakimi pet in tridesetimi leti sešli so se bili najodličnejši domačini iz Postojne, z Razdrtega, iz Senožec, Šentvida, Vipave, Ajdovščine in še od drugod v Šentvidu nad Vipavo ter so tam sklenili, da nihče od njih, in to proti kazni, ne sme z nobenim domačinom slovenski govoriti, nego le nemški, ako je dotični le količkaj tega jezika zmožen. To mi je pravil možak, kateri je sedaj odločno naroden. Pa čemu nam je potreba sezati tako daleč nazaj v preteklost, saj nam jednaki dokazi tako blizo pred nami leže, da jih moremo sami videti. Mej nami, v našem narodu imamo mož, kateri so proglašeni za iskrene narodnjake, in vendar se našega narodnega napredka ter milega nam slovenskega jezika tako malo vesele, zato pa le nemški govore bodisi z obitelji ali drugimi prijatelji, naročeni so le na nemške časopise, domače pa le o posebnih časih čitajo. Te vrste mož sedi tudi nekaj mej „narodno“ stranko v našem deželnem zboru, zato se nam ni čuditi, ako se bodo tudi v prihodnje ustreglo vladi ter dovolilo za prihodnje leto zopet 600 goldinarjev za ponemčevanje. Da, od teh mož se nam je celo nadejati, da bodo ne le 600 gld., nego še mnogo več dovolili za ponemčevanje, ako bodo le sedanja nam „prijazna“ vlada to tirjala ali želela.

Že sedaj je naša „narodna“ stranka tako hvaležna ter pokorna vladi, katera nam je še ubogo malo dobrega ponudila in dala. Kaj bi pa bilo, ako bi nam vse to dala, kar nam gre po božji in človeški pravici? Namah bi se naša „narodna“, mislim sedanja, stranka uprla in bi tirjala odločno, da si mora nemščina v uradih in šolah prvenstvo obdržati. In potrdile bi se besede, katere je govoril Nemeč.

Pravijo nam, da nam je sedanja dobrodejna vlada dala narodne srednje šole. Za Boga! Ali so to slovenske narodne šole, v katere se ne sprejme učence, ki je nemščine nezmožen. „Prijazni“ nam vladi ni niti to po volji,

da so v Ljubljani osnovne šole s slovenskim učnim jezikom; zato jih je c. kr. naučno ministerstvo zaukazalo zopet ponemčiti. Pod to nam „prijazno“ vlado je slovenščina po c. kr. uradih še vedno zaničevana pastrka, kar je gotovo proti volji ogromne večine davkoplačevalcev. Ta v nebo upijoča krivica bi se dala kaj lahko odstraniti in bi se tudi morala odstraniti, ako bi nam bila vlada v istini, ne le z besedo, pravična ter prijazna. Torej ako vlada tega, kar ji je lahko v našo veliko korist in zadovoljstvo, izvršiti noče; kaj se nam je pa nadejati o pomoči propadajočega kmečkega stanu ter o zabranjenji silno škodljivega žganjepivstva, katero dvoje vprašanj bode vlada le z velikimi denarnimi žrtvami rešiti mogla.

Vlada si je res najela roke, katere nam v oči pesek mečejo ali mi moramo skrbeti za zdravilo temu zaslepljenju; preskrbeti si moramo pomočke; osnovati moramo odločno narodno stranko, katero bode gorovo podporala ogromna večina zatiranega naroda. Za časa čuvajmo, da se nam ne bode med zdravo seme ljulka zasejala.



Ker sem dosti daleč od Ljubljane in tedaj razmer ljubljanskih ne morem poznati iz lastne izkušnje, ampak samo iz novin, katere mi sem dohajajo, krenil sem v slovensko Meko, da bi sam videl, ali se je naša Ljubljana res tako močno požidovila, kakor se je tudi ponemčila. Da, ponemčila se je, in zdaj še požidovila; toda ne Židje, nego katoliki so jo požidovili! Mislim sem namreč, da ste vi, gospod urednik, poglavar vseh ljubljanskih Židov, ali pa vsaj kak rabinar nižje vrste, ker je nekdo razglasil v svet, torej tudi k nam v oddaljeno vas, da širite nemškožidovski duh. Smejali smo se, in kdo se ne bi smejal taki pravljici, katera je gotovo namenjena prebivalcem nemške dežele, imenovane „Schlaraffenland“.

Mene veseli samo življenje. Mene samo tam veseli, kjer je mnogo ljudi, tako na pr. tam, kjer je kak zbor. In bil je zbor cele dežele. Mislite si dosti veliko dvorano z galerijami. V dvorani je mnogo občinstva; vsi imajo jedno srce, jedno dušo in jedno misel; take zloge je pač malokje. Samo malo jih je v tej dvorani, kateri imajo drugo srce in druge misli. Zlasti nekemu, nam ne ravno naklonjenemu poslancu, se je poznalo, da je imel drugo srce. Zamaknen v novo situacijo je mirno stal ali sedel. Zdaj je privzdignil glavico, oči so mu obvisle na galeriji, pozabil je svet in prijatelje in svoj poklic in je vzdihnil:

Das Ewig-Weibliche
Zieht uns hinan.

Ali samo dalje. Kdor po svetu hodi, vidi mnogokaj in zna mnogokaj pripovedovati. Kaj bi moglo vas zanimati, ne vem, naj vam tedaj povem, da mene posebno zanima, kader vidim številke. Ko bi n. pr. kdo rekel: „T a u ž e n d osem sto trideset;“ ali se ne bi tudi tebi zasmajalo srce?

Mi živimo v dobi ravnopravnosti, in ta ravnopravnost mora biti tudi v jeziku. Pri nas polovica nemški, a polovica slovenski, in tukaj vam najlepše ravnopravnosti! Zato bi tudi bilo prav, da bi človek ne čistil slovenščine; naj rase vse, kar je v njo posajenega, da se ne bi komu krivica godila.

In vendar bi ne smeli dopuščati, da se nam ugnezduje toliko spak in napak v našem pisnem jeziku. Zakaj na pr. pišejo nekateri dosledno „popolnem“? Jaz te končnice ne morem zagovarjati, kajti v zahodnih krajih našega idijoma se govori: popolnoma, a na vzhodu: popolnoma. To je že omenil Miklošič v svojem slavnem delu, slovnici. Ravno taki prislovi s takimi končnicami so jako lepi: v našem jeziku jih je dokaj, da jih še nam naštevati ni potreba, zato bi le želeli, da jih ne bi opuščali.

V deželi splošnih zmot, posebno v naši, kjer sta pojma slovenski in nemški, tako zamotana, ni čudo, če se tudi tistemu, ki pravi, da ima 50% več pameti, nego drugi Slovenci, urine kaka pomota v slovnico. Tako je nekdo poročal, da je bil naš rojak dr. Andrej Volkar imenovan vodjem c. kr. okraj. glavarstva. Kakor se vidi, odstotki so se znižali, zmanjšali vsled nestalne situacije v naši deželi. Kurs se manjša, in nasledek bode: beda. Ako se tudi ne oziramo na to, kako se ta beseda glasi in sklanja pri nas in pri sosedih naših, moramo vendar omeniti, da vse te oblike niso prave, niso slovenske. V slovenščini bi se namreč moralo pisati voj, kakor še govore naši Prekmurci, tako so tudi pisali prekmurški pisatelji. Primerimo samo oblike: voždo (starosl.), vodj (srb.), in videli bomo, da se mora v slovenščini glasiti voj. „Ljubljanski Sokol“ ima četovoje, in tako je prav.

Ker smo že omenili, da oblika „vodjem“ ni nobeden padež od samostavnika „vodja“, naj ne zamolčimo tudi, da smo prišli iz „Novega Mesta“, dasi nismo bili nikdar v „Novomestu“. Ne vem, ali je taka težava, sklanjati obe besedi, saj živa duša ne govori drugače, nego Novo Mesto, Novega Mesta itd.

Gostokrat se prigodi, da kdo preskoči Sotlo. Saj ni tako široka, da človek ne bi mogel brez posebnega mostu čez njo, vendar je treba znati, kako se na posodo jemlje. Tako lahko bereš vsak dan besedo: „zaštita“. Glavno znamenje, po katerem se razlikuje slovenščina od hrvaščine, je ravno v ti kombinaciji. Hrvati govore ognjište, Slove-

nec za ognjišče, Hrvat slovenščina, Slovenec slovenščina, tako mora tudi namesto zaščita govoriti zaščita, če že brez te besede živeti ne more.

Celo ukoreninili so se v našo pisavo izrazi, ki niso nikakor slovenski. Vsak dan slišimo kaj o „visokih“ gospodih, o „visokih“ šolah, o „visokem“ denarji, in vendar vsa ta pisava ni nič prida. Slovenec pozna samo „velike“ gospode, a ne „visoke“. Srbi na pr. imajo „veliku školu“ v Belem Gradu, zato bi tudi bilo prav, da bi mi imeli „velikošolce“, a ne „visokošolce“; tako bi bilo jedino prav; to bi ne bilo nič novega in vendar nekaj novega, in razumel bi nas vendar laho vsakdo.

Tudi ne odobravam, da zdaj pisatelji pišo: *k* sreči, *k* nesreči itd., kar je prav po nemški „zum Glück“. Kakor na pr. Srb, tako mora tudi Slovenec govoriti: *na* srečo, *na* nesrečo. Slovenci niso dobri zidarji, a najslabši pa so, če „zidajo na koga“, kajti čisto nemški je izražena misel „zidati na koga“, ako s tem misli kdo povedati to, kar Nемец z glagolom: „bauen auf Jemand“. Nemški glagol: „bauen“ znači res zidati, ali če govori Nемец v tem zmislu, ne misli na zidanje, ampak na čisto nekaj drugega. Če pa Slovenec pravi: jaz zidam na tebe, misli si zidarja, ki res zida.

Taki zidarji ne smemo biti. Bolje je, da si iz domačih kamnov, ki jih je dokaj na Krasu in po drugih gorah, zidamo slovenski hram, da bode na čast in diko jeziku in narodu našemu.

Jugovič.

Ostali slovanski svet.

(A. S. Púškin.) [K sliki.] Današnja slika nam pred očuje Púškinov spomenik v Moski, rojstnem mestu pesnikovem. Ta spomenik Púškinov je delo slavnega kiparja Opekušina. Prave slike pesnikove ni; ta, ki jo imamo, bila je posneta po njegovi smrti.

Iz Derpta, dne 13. septembra. [Izvirno poročilo.] Morda vas bode zanimalo zvedeti, kaj se v tekočem semestru (avgust—december 1884) predava na derptkem univerzitetu iz slovanskega jezikoslovja in slovstva.

Slavistika na derptkem vseučilišču:

Dr. Aleksander Brückner, redni profesor ruske zgodovine, predava: 1.) Teorijo zgodovine, 2 uri v tednu;

2.) Izviroznanje k zgodovini Petra Velikega, 4 ure v tednu.

Dr. Pavel Viskovatov, namestujoči redni profesor ruskega jezika posebe in slovanskega jezikoslovja sploh: 1.) Občni kurs (obvezen za vse dijake vseh fakultet); Zgodovino ruskega slovstva od Karamzina, 3 ure v tednu;

2.) (špeciální kurs); Zgodovino ruskega narodnega pesništva, 3 ure v tednu;

3.) Zgodovino slovanskih slovstev (nadaljevanje, privatissime, gratis).

Dr. Jan Baudouin de Courtenay, redni profesor primerjajoče gramatike slovanskih jezikov: 1.) Izbrana poglavja primerjajoče gramatike slovanskih jezikov, 2 uri v tednu;

2.) Litavske vaje, 2 uri v tednu;

3.) Slovanske vaje (posebno pa češko in slovenko), gratis, 2 uri v tednu;

4.) Občejezikoslovni kolokvij (privatissime, gratis), 2 uri, jedenkrat v 14. dnevih.

Dr. Leonhard Masing, docent: 1.) Cerkvenoslovensko gramatiko z vajami, 3 ure v tednu;

2.) Glagolske spomenike, 1 uro v tednu.

Razven tega v bližnji zvezi s slovansko filologijo se nahajajo predavanja gospoda Jakoba Lautenbacha, lektorja lotevskega jezika: 1.) Lotevska gramatika, v zvezi z vajami v branji in prelaganji, 3 ure v tednu;

2.) Lotevske narodne pesmi, 1 uro v tednu.

Razne novice.

(Jahanje na oslu.) Nekedaj je bila v Darmstadtu jako čudna navada. Tista žena, katera bi tolkla svojega moža, morala je za kazen jahati na oslu, ki so ga nalašč za to uzdrževali. Taka žena se je morala sestiti na osla in jahati po mestu, spremljana od vriskajočega občinstva. Ako se je mož dal od svoje žene tepsti in je s tem njeno gospostvo priznal, moral je tudi on osla za uzdo voditi. Ako se ni dal tepsti očitno, nego ako ga je žena zavratno napadla, smel je tudi njegov hlapec omenjeno kazen izvršiti. Ta kazen se je vršila zadnjič leta 1587.

(Stenografija.) Po zadnjih statističnih podatkih šteje Gabelsbergerjev žistem na Nemškem in v Avstriji 10.544, Stolzev 5606, Arendsov 1248 in Rollerjev 477 pristašev.

(Navade pri pogrebu v Sardiniji.) Žalujoče žene, ki se jočejo in žalujejo pri pogrebu, bile so prejšnje čase po vsej Italiji; zdaj se še nahajajo samo v Sardiniji. Nekateri izmed njih se res tako srčno jočejo, da jih oblivajo prave solze.

(Najstarejši človek na svetu) je bil gotovo Indijanec, po imenu Long Hide, kateri je, kakor poročajo ameriški listi, nedavno umrl v Real del Castillo v Dolnji

Kaliforniji. Indijanec, kateremu je bilo najmanj 150 let, ni v zadnjem času mogel niti hoditi. Dne 14. dec. lanskega leta so mu dali njegovi rojaki zaradi velike zime posebno odejo, s katero naj bi se odeval v svoji kočici. Ali tu je raztrgal svojo odejo na male kosce in je vrgel cunjce v ogenj, tako da se je vsled tega zažgala kočica. Mlad Indijanec je poskusil rešiti starca, ali ta se je posili odvalil v plamen, in se je, predno je prišla od drugod pomoč, tako nevarno spekel, da je skoro potem umrl. Long Hide, kateri je imel več sinov 120 in še več let starih, bil je v svoji starosti jeden najspretnjših jezdec. Ko so ga vprašali, ali zna za zlate in srebrne zaklade, ki se nahajajo v njegovi deželi, odgovoril je: Vem,

ali vam nočem ničesar več o tem povedati, kakor da so res. Zvedevši, da se bode delala železnica v San Diego, dejal je: Zdaj sem pripravljen umreti. Dosti sem živel. Moj rod bode skoro prišel za menoj. Jaz sem truden in si hočem odpočiti od lova.

(*Koliko je zlata na svetu,*) izračunal je neki kalifornski statistik po zanesljivih virih, da vse zlato od nekedaj pa do danes iznaša vrednost od tri in dvajset tisoč milijonov dolarjev. Vsako leto se ga poizgubi in pogori dva do osem milijonov dolarjev. V prometu je do sedem tisoč milijonov; v gotovini je deset tisoč mil. Ostalo v posodi in okrasih. Vse zlato bi bilo veliko, kakor kocka, ki ima dvanajst metrov dolge strani.

Politični razgled.

Iz četrte seje doželnega zbora kranjskega naj še podamo iz kratkih besedah glavne misli Svetčevega in Schneidovega predloga.

Gospod Svetec je omenil, da ima rezervni zaklad kranjske hranilnice v Ljubljani do dva milijona goldinarjev, in ta ogromna vsota je namenjena občekoristnim namenom kranjske dežele. A to ogromno imenje, ako je v rokah kranjski deželi prijaznih mož, moglo bi mnogo koristiti vsi deželi. Gospod predlagatelj je potem jasno dokazal, da ima nad rezervnim zakladom nadzorstvo jedino dežela. Kranilnica že več let ne voli nobenega Slovenca v svoje kolo, tako je zdaj le pet narodnjakov pri hranilnici, katerih pa je že vsak nad 70 let star, in tako se bode priložilo, da za nekaj let ne bode nobenega Slovenca pri hranilnici. Ali je tedaj to pravično pri zavodu, katerega rezervni zaklad se je nabral z žulji slovenskega naroda? Govornik je še na to dokazal, kako deli podpore hranilniba. Korošcem in Tirolcem je na pr. hranilnica dala velike podpore, dasi je v regulativu jasno določeno, da je ta zaklad namenjen občekoristnim namenom kranjske dežele. — Predlog se je izročil upravnemu odseku v pretres in poročilo. Narodni poslanci so glasovali vsi za predlog, nemški pa zoper predlog.

Jako zanimivo je utemeljevanje Schneidovega predloga. Kdo bi si bil mislil, da nam bode neizprosna smrt iz male vrste narodnih mož iztrgala tako nagtoma jednega izmed odločnih boriteljev in zagovornikov pravic našega zatiranega naroda. Ta predlog je zadnje Schneidovo delo v deželnem zboru kranjskem, v zboru namreč, kjer se je tako krepko potezal za prospeh gmotnega stanja našega ljudstva.

Utemeljujoč svoj predlog, dejal je pokojnik, da se mora nekako napotiti južna železnica, da odpravi one krivičnosti svojih tarifov, s katerimi zadržuje že mnogo let uspešnejše razvijanje gospodarskih razmer na Kranjskem. Ne samo da se železnična proga izogiblje vseh obljudenih pokrajin naših, ampak tudi tarifna politika južne železnice nam je uničila na pr. mlinarsko obrtnost, kajti kranjski mlinarji niso mogli več tekmovali s peštanskimi. Lansko leto je na pr. južna železnica znižala nekaterim ogrskim postajam, takisto Trstu in Gorici, vožne tarife v toliki meri, a ne da bi se ozirala tudi na Kranjsko. Trgovinska in obrtna zbornica kranjska in deželni zbor kranjski sta že prosila vlado, naj odpravi te neprimerne odnose. Tako na pr. je vredno omeniti, da

stane vagon z 10.000 klgr. lesa iz Ljubljane v Trst ali na Reko 48 goldinarjev, ko se za isti vagon, iz dvakrat bolj oddaljenega mesta Zagreba v Trst plačuje le 47 goldinarjev 90 kr.! To bedo nam bodo potrdili tudi siromasni Dolenjci, kateri plačujejo iz krške železnične postaje v Trst od vagona lesa 60 gld.; iz Sevnice, katera postaja je vendar bliže Trstu, pa celo 70 gld.! Tako je Dolenjsko izključeno iz najmenitnejšega trgovišča. Glavni vzrok oškodovanja kranjske dežele pa je v tem, da je posebno Ljubljana izključena iz južnoseverne avstrijske železniške zveze. Če je v to zvezo sprejeta vas Zagrad pri Gorici, potem smemo tudi zahtevati, da se ta dobrota ne bi smela odtegovati Ljubljani. Predlagatelj je še mnogo tega navel, med drugim tudi to, da južna železnica pobira med vsemi avstroogrskimi in nemškimi železnicami največjo vožnino. Po vseh deželah so uvedeni listki za tje in nazaj, le kranjska dežela nima vseh teh olajšav. Ko je govornik tudi to stran lepo osvetlil, izročil se je predlog upravnemu odseku v pretres in poročilo. Za predlog so glasovali vsi deželni poslanci.

V peti seji deželnega zbora kranjskega je odgovoril deželni predsednik baron Winkler na interpelacijo poslanca Luckmanna o osnovanji nemške deške šole v Ljubljani in o zidanji delavskih stanovanj. Predsednik je dejal, da so se hranilnični sklepi predložili vladi dne 3. junija, potem deželnemu šolskemu svetu, da poroča vladi o ustanovitvi nemške šole. Deželni šolski svet je to stvar pretresoval in se je obrnil do mestnega šolskega sveta, naj mu priskrbi statistične podatke o številu in narodnosti učencev obojega spola in naj izreče svoje mnenje o tem. Mestni šolski svet še do danes ni odgovoril, ker je za take podatke treba dosti časa. Kar se dostaje onih 50.000 gld. za delavska stanovanja, rekel je g. deželni predsednik, da tudi tega sklepa ni mogla vlada potrditi, ker je s prvim v zvezi. Sicer pa še se ni ustanovilo društvo za delavska stanovanja in ni še predložilo svojih pravil. Dežman je nasvetoval, naj bi se o tem predmetu razpravljalo, ali predlog mu je ostal v manjšini.

(Dalje prihodnjic.)

Listnica upravnitva:

Č. g. Franjo Rup, župnik v Št. Jurji nad Zilo: Pri obnovljenji naročnine smo prezrli popravke v ekspediciji, kar smo zdaj uredili ter Vam doposlali vse številke, kolikor smo jih še imeli.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnitvu, dopisi pa urednitvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.